

Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının Bütçeleri Mali Kaynakları, Mali Sorunları Ve Çözüm Önerileri Üzerine Nitel Bir Araştırma

(Mevcut Çalışma Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi Olarak Sunulmuştur).

Mecit Güneş

(Düzce Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi)

Özet: Bu çalışmanın temel amacı, Türk eğitim sisteminde yer alan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri, mali kaynakları, mali sorunları ve çözüm önerilerini incelemektir. Stratejik plan hedeflerine ulaşmada okulların ihtiyaç duydukları mali kaynakların ortaya çıkarılması, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerinin sunulması okullarımıza önemli katkı sağlayacaktır. Araştırmanın evreni, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görevli 5 okul müdüründen oluşmaktadır. Bu çalışmada 5 okul müdürüne ulaşılabilmıştır. Okulların mali durumları; mevcut bütçeler, mali kaynaklar, mali sorunlar ve çözüm önerileri şeklinde dört boyuttan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri, mali kaynakları, mali sorunları ve sorunlara yönelik çözüm önerileri yer almaktadır. Çalışma sonucunda Türk eğitim sisteminde yer alan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali durumlarının yeterli olmadığı, sağlam bir bütçe yapılarının olmadığı, kaynak sıkıntısının devam ettiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, mesleki ve teknik ortaöğretim, bütçe, mali durum, mali kaynak, mali sorun,

Analyze The Budgets, Financial Sources And Financial Problems To Find Solution Suggestions of Vocational And Technical High Schools

Abstract: The main aim of this study is to analyze the budgets, financial sources and financial problems to find solution suggestions of vocational and technical high schools in Turkish educational system. Revealing the financial resources needed by to accomplish strategic planning goals, encountered problems and solutions will be an important contribution to schools. The population of this research consists of 5 school managers in charge of vocational and technical high schools in city center of ... during 2015 and 2016. Only this 5 managers were accessible for the study. The financial situations of schools, current budgets, financial resources, financial problems and solution suggestions are the 4 dimensions of their search. Resulting discoveries can be summed up as: The budgets, financial resources, financial problems and solution suggestions are studied in this research. Research revealed that the financial resources of vocational and technical high schools in Turkish education system are not enough. There are no solid budget organizations in these schools and lack of resources is continuous.

Keywords: Education, vocational and technical education, budget, financial situation, financial resources, financial problem, qualitative research.

Problem Durumu

Türkiye’de okul yaşındaki genç nüfusun fazlalığı, plansız yapılaşma, nüfus hareketleri ve maddi yetersizlikler gibi pekçok nedenden dolayı (Özmen ve Yalçın, 2011), kamusal kaynaklar eğitimi finanse etmeye yetmemekte ve/veya mevcut kaynaklar etkin bir şekilde kullanılamamaktadır (Koç, 2007). Kamu kesiminin, gerek yasalarda öngörülen miktarda ödeneği ayırmaması ve gerekse eğitime taleple oranlı parasal kaynak aktaramamasıyla eğitimde ciddi bir finansman sorunu yaşanır olmuştur (Tural, 2002). Eğitim sistemi içerisinde okullara doğrudan bir ödenek tahsisatı yapılmamakta; okulların yakacak, elektrik, su, ulaştırma vb. bazı giderleri devlet tarafından karşılanmakta, ihtiyaç duyulan malzemelerin alımı merkezi birimler tarafından yapılmaktadır. Bunların dışında kalan boya, badana, tamirat, temizlik, araç gereç ve kırtasiye alımı, bilgisayar ve fotokopi makinelerinin bakım ve onarımı, yardımcı personel ücretleri ve sosyal etkinlik giderleri gibi birçok ihtiyacın karşılanması konusunda okulların kendi başlarının çaresine bakmaları beklenmektedir (Borazan, 2010). Bu durum eğitim kurumlarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğini olumsuz etkilemektedir. Örneğin Çinkır (2010) tarafından yürütülen bir çalışmada okul müdürlerinin bütçe konusunda en fazla sorun yaşadıkları üç konu; okulun özerk bir bütçesinin olmaması, devlet bütçesine sağlanan eğitim katkılarının okullara yansıtılmaması ve maddi kaynak yetersizliği olarak belirlenmiştir.

Yirminci yüzyılda, özellikle yüzyılın son çeyreğinde, dünya çok önemli değişim ve dönüşümler yaşadı. Bu değişim ve dönüşümlerin temelinde, evrensel olarak, çeşitli sosyo-ekonomik gelişmeler ile bilim ve teknoloji alanında o zamana kadar görülmemiş hızlı ve kapsamlı değişimler yatmaktadır. Sözü edilen bu gelişmeler sonucunda tüm dünyada büyük bir bilgi patlaması olmuş, son otuz kırk yıl içerisinde üretilen bilgi, insanlık tarihinin daha önceki dönemlerinde üretilen toplam bilgi kadar olmuştur. Bilgi artış hızı son yıllarda daha da artmış, adeta baş döndürücü bir duruma gelmiştir. (Gedikoğlu, 2005: 6)

Türkiye 1993 Kopenhag Zirvesi’nden sonra Avrupa Birliği’ne uyum amacı ile eğitim alanında çeşitli iyileştirmeler yapmıştır. Türk eğitim sistemi yıllar içerisinde ağır sorunlarla karşılaştığı için eğitimde kaliteyi Avrupa standartlarına

yükseltmek o kadar kolay olmamaktadır. Türk eğitim sisteminin belli başlı sorunları şunlardır: Okul öncesi, orta ve yükseköğretim kademelerinde okullaşma oranları düşüktür. Ülkedeki genel nüfus artış hızı Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça yüksektir. Eğitime devlet bütçesinden yeteri kadar ödenek ayrılmamaktadır. Bu yüzden de eğitimin her kademesinde çeşitli eksiklikler vardır. (Gedikoğlu, 2005: 7). Araştırmanın Amacı, Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçelerini, mali kaynaklarını, mali sorunlarını tespit etmek ve çözüme yönelik önerilerde bulunabilmektir.

Problem Cümlesi

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri, mali kaynakları, mali sorunları ve bu sorunların sebepleri nelerdir?

Alt Problemler

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri, mali kaynakları, mali sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin;

a) Mesleki ve teknik ortaöğretim okulu müdürlerinin görüş ve önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Mesleki ve teknik eğitim, dışa açılma ve uluslararası rekabet gücünü artırma çabası içinde olan Türkiye ekonomisi için nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanması bakımından hayati önem taşımaktadır. Son 13 yılda hem mesleki eğitimde okullaşma oranlarının artırılması hem de mesleki eğitimin niteliğinin yükseltilmesi konularında önemli adımlar atılmıştır. 2002-2003 eğitim ve öğretim yılı itibariyle mesleki ve teknik eğitimin ortaöğretim içerisindeki payı (açık öğretim öğrencileri hariç) %32,6 iken, 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında % 57'ye çıkarılmıştır. Bu durum mesleki ve teknik eğitim okullarının maliyetinin ve ihtiyaçlarının artması demektir. Bütçe imkânları dikkate alındığında ihtiyaçların karşılanamadığı da bir gerçektir. ... ilindeki mesleki ve teknik eğitim okullarının mali

durumları, mali kaynakları, bütçeleri, sorunları tespit etmeye ve çözüm üretmeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamış olması bu araştırmanın önemini artırmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Tarama modelinde olan araştırma, kişilerin sahip oldukları tecrübelerden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesi ve algıların, olayların doğal ortamda gerçekçi, bütüncül bir biçimde ortaya konulmasını amaçladığı için nitel araştırma deseni olarak yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenen 2015-2016 öğretim yılında ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürleri oluşturmaktadır. Merkez ilçede faaliyet gösteren bir mesleki ve teknik ortaöğretim kurumunda okul müdürü olarak görev yaptığım için içinde bulunduğum, yakından tanıdığım mesleki ve teknik eğitimin sorunlarını araştırmak istedim. Merkez ilçede bulunan yedi meslek lisesinden beş meslek lisesi müdürü araştırmaya katılmıştır. Katılımcıların gönüllülüğüne özen gösterilmiştir. Katılımcıların tamamı meslek lisesi müdürü olup birisi bayan, dördü erkektir. Mesleki kıdem olarak 10-30 yıl arası kıdeme sahiptirler. Araştırma Nisan-Mayıs aylarında yapılmıştır. Konunun etik, yasal ve sosyal yönü nedeniyle araştırma yapılan okul ve müdür isimleri kodlamalarla gösterilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, standartlaştırılmış açık uçlu soru tekniğine uygun olarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu ile toplanmıştır. Bu form esneklik, standartlık, bir konuda derinlemesine bilgi toplama ve katılımcıların düşüncelerini istedikleri gibi yazıya dökme imkânı verdiği, veri toplama-çözümleme kolaylığı sağladığı için sıklıkla tercih edilmektedir. Müdürlerden gerçek düşünce ve tecrübelerini yansıtmalarını temin etmek, görüşme

yanlılığı ve öznelliğinin doğuracağı zararları engellemek için görüşlerini sınırlandırmadan yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Formun hazırlanmasında geçerlik ve güvenilirlik için; literatür taranıp açık uçlu sorular hazırlanmış, sorulara cevap verileceği yönünde gönüllülük çerçevesinde katılımcı teyidi alınmıştır.

Görüşme formunda yer alan sorular şunlardır:

1. Okulunuzun yıllık ihtiyaçlarının tutarı ne kadardır (TL.)?
2. Sizce eğitim-öğretim harcamaları kimler tarafından karşılanmalıdır?
3. Okulunuzun mali kaynakları nelerdir?
4. Okulunuzun ihtiyaçlarını hangi kaynaklardan karşılıyorsunuz? Tutarları ne kadar?
5. Bakanlığımız Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün okulunuza tahsis ettiği yıllık bütçe toplamı ne kadardır (Okul Uygulamalarında yayınlanan tablo-Tabloyu forma ekleyiniz)?
6. Bakanlığın gönderdiği ödeneklerin ihtiyaçlarınızı karşılama yüzdesi nedir?
7. Okul-Aile Birliğinin kongrede kabul edilen ve TEFBİS ortamına girilen tahmini bütçenin gelir ve gider rakamları toplamı ne kadardır?
8. Okul-Aile Birliğinin gelirleri toplamı ne kadardır?
9. Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçlarınızı karşılama yüzdesi nedir?
10. Okulunuzun finansman ihtiyaçlarını karşılamada karşılaştığınız sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

Verilerin Toplanması

Araştırmada, veri toplama aracı olarak kullanılan bilgi toplama aracı, uygulamaya katılan okul müdürlerine hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu sayı kadar çoğaltılıp araştırma örnekleme alınan kişilere dağıtılarak görüşme yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın güvenilirlik ve geçerliğini sağlamak için inandırıcılık, tutarlılık ve teyit edilebilirlik stratejilerinden yararlanmış, bulguların gerçekliği, benzer ortamlarda sonuçların geçerliği, verilerin nesnel bir yaklaşımla toplanması ve

sonuçların nesnel bir biçimde belirlenmesine yönelik kanıtlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Veriler nitel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak için birbirine benzer veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş, okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize edilerek yorumlanmıştır. Katılımcıların kimliklerinin gizli tutulması etik açıdan uygun bulunduğundan, bulguların sunumunda Müdürler M1, M2, ...M5 şeklinde kodlanmıştır. Araştırma verileri 2015-2016 eğitim-öğretim yılı içerisinde araştırmaya gönüllü olarak katılıp formu doldurma isteyen mesleki ve teknik ortaöğretim okul müdürlerine uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma kapsamında kendileriyle görüşülen okul müdürlerinin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Alt Problem: Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri, mali kaynakları, mali sorunlarının çözümüne ilişkin okul müdürlerinin görüş ve önerileri nelerdir?

a) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının yıllık ihtiyaç tutarları ile ilgili bulgular:

Tablo 1. Okulunuzun Yıllık İhtiyaçlarının Tutarı Ne Kadar? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Yıllık ihtiyaç tutarı 80.000, TL.	M5	1
Yıllık ihtiyaç tutarı 100.000, TL.	M2	1
Yıllık ihtiyaç tutarı 150.000, TL.	M1, M3	2
Yıllık ihtiyaç tutarı 700.000, TL.	M4	1

Tablo 1'ya göre müdürler yıllık ihtiyaçlarla ilgili görüşlerini yukarıda görüldüğü gibi belirtmişlerdir.

- b) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının eğitim-öğretim harcamalarının kimler tarafından karşılanmasıyla ilgili bulgular:

Tablo 2. Sizde Eğitim-Öğretim Harcamaları Kimler Tarafından Karşılanmalıdır? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Milli Eğitim Bakanlığı	M2, M3, M4	3
Milli Eğitim Müdürlüğü	M5	1
Yerel Yönetimler	M3	1
İl Özel İdareleri	M3	1
Okul-Aile Birlikleri (Veliler, Kantin, Diğer bağışlar)	M1, M3, M4	3
Gönüllü Vatandaşlar	M2	1

Tablo 2'deki görüşlere göre müdürler eğitim-öğretim harcamalarının Milli Eğitim Bakanlığı (n=3), Milli Eğitim Müdürlüğü (n=1), Yerel yönetimler (n=1), İl Özel İdareleri (n=1), Okul-Aile Birlikleri (n=3) ve gönüllü vatandaşlar (n=1) tarafından karşılanması gerektiği şeklinde belirtmişlerdir.

- c) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali kaynaklarıyla ilgili bulgular:

Tablo 3. Okulunuzun Mali Kaynakları Nelerdir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Milli Eğitim Bakanlığı	M1, M2, M3, M4, M5	5
Okul-Aile Birlikleri (Veliler, Kantin kirası, Diğer)	M1, M2, M3, M4, M5	5
Döner Sermaye	M5	1

Tablo 3'e göre müdürler okulların mali kaynaklarının; Milli Eğitim Bakanlığı ödenekleri (n=5), Okul-Aile Birlikleri (n=5) ve Döner sermaye (n=1) gelirlerinden oluştuğunu belirtmişlerdir.

d) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının ihtiyaçlarının karşılandığı kaynaklar ile ilgili bulgular.

Tablo 4 Okulunuzun İhtiyaçlarını Hangi Kaynaktan Karşılıyorsunuz? Tutarları Ne Kadar? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri	M1, M2, M3, M4, M5	5
Okul-Aile Birlikleri (Veliler, Kantin kirası, Diğer)	M1, M2, M3, M4, M5	5
Döner Sermaye	M5	1

Tablo 5'e göre müdürler okulların ihtiyaçlarını Milli Eğitim Bakanlığı ödenekleri (n=5), Okul-Aile Birlikleri (n=5) ve Döner sermaye (n=1) gelirleriyle karşıladıklarını belirtmişlerdir.

e) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına tahsis edilen yıllık bütçe rakamları ile ilgili bulgular.

Tablo 6. Bakanlığımız Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Okulunuza Tahsis Ettiği Yıllık Bütçe Toplamı Ne Kadardır? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri toplamı 7.400,TL.	M1	1
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri toplamı 9.700, TL.	M3	1
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri toplamı 17.300, TL.	M2	1
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri toplamı 17.900, TL.	M5	1
Milli Eğitim Bakanlığı Ödenekleri toplamı 347.300, TL.	M4	1

Tablo 6'a göre müdürler Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün okullarına tahsis ettiği 2016 yılı bütçesi ödenek toplamını 7.400, TL. (n=1), 9.700, TL. (n=1), 17.300, TL. (n=1), 17.900, TL. (n=1) ve 347.300, TL. (n=1) olarak belirtmişlerdir.

- f) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına tahsis edilen yıllık bütçe rakamlarının ihtiyaçları karşılama yüzdesi ile ilgili bulgular:

Tablo 7. Bakanlığın Gönderdiği Ödeneklerin İhtiyaçlarınızı Karşılama Yüzdesi Nedir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Resmi ödeneklerin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 2,5	M3	1
Resmi ödeneklerin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 15	M5	1
Resmi ödeneklerin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 20	M1	1
Resmi ödeneklerin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 80	M2, M4	2

Tablo 7'ye göre müdürler Bakanlığın gönderdiği ödeneklerin ihtiyaçlarını karşılama oranlarını % 2,5 (n=1), % 15 (n=1), % 20 (n=1) ve % 80 (n=2) olarak belirtmişlerdir.

- g) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının TEFBİS sistemine girilen yıllık tahmini bütçe rakamlarıyla ilgili bulgular:

Tablo 8. TEFBİS Ortamına Girilen Yıllık Tahmini Bütçe Tutarı Ne Kadardır? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
TEFBİS ortamına girilen toplam gelir tutarı 20.000, TL.	M2	1
TEFBİS ortamına girilen toplam gelir tutarı 22.000, TL.	M1	1
TEFBİS ortamına girilen toplam gelir tutarı 50.000, TL.	M3	1
TEFBİS ortamına girilen toplam gelir tutarı 59.600, TL.	M5	1
TEFBİS ortamına girilen toplam gelir tutarı 151.370, TL.	B4	1

Tablo 8'e göre okul müdürleri TEFBİS ortamına girilen yıllık tahmini bütçe gelirlerinin 20.000, TL. (n=1), 22.000, TL. (n=1), 50.000, TL. (n=1), 59.600, TL. (n=1) ve 151.370, TL. (n=1) olduğunu belirtmişlerdir.

h) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının Okul-Aile Birliklerinin yıllık gelirleriyle ilgili bulgular:

Tablo 9. Okul-Aile Birliğinin Yıllık Gelirleri Toplamı Ne Kadar? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Okul-Aile Birliğinin yıllık gelirleri toplamı 20.000, TL.	M2	1
Okul-Aile Birliğinin yıllık gelirleri toplamı 22.000, TL.	M1	1
Okul-Aile Birliğinin yıllık gelirleri toplamı 50.000, TL.	M3	1
Okul-Aile Birliğinin yıllık gelirleri toplamı 59.600, TL.	M5	1
Okul-Aile Birliğinin yıllık gelirleri toplamı 110.000, TL.	M4	1

Tablo 9'a göre okul müdürleri Okul-Aile Birliği gelirleri toplamının; 20.000, TL. (n=1), 22.000, TL. (n=1), 50.000, TL. (n=1), 59.600, TL. (n=1) ve 110.000, TL. (n=1) olduğunu belirtmişlerdir.

i) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama yüzdesiyle ilgili bulgular:

Tablo 10. Okul-Aile Birliği Gelirlerinin İhtiyaçlarımızı Karşılama Yüzdesi Nedir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 20	M2, M4	2
Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 35	M3	1
Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 40	M5	1
Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama yüzdesi % 80	M1	1

Tablo 10'e göre okul müdürleri Okul-Aile Birliği gelirlerinin ihtiyaçları karşılama oranının; % 20 (n=2), % 35 (n=1), % 40 (n=1), ve % 80 (n=1) olduğunu belirtmişlerdir.

j) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali sorunlarının sebepleriyle ilgili bulgular:

Tablo 11/a. Okulunuzun Finansman İhtiyaçlarını Karşılamada Karşılaştığınız Sorunlar Ve çözümler Önerileri Nelerdir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Ödenekler çok yetersiz	M3, M5	2
Ödenekler gerçek olarak hesaplanmıyor	M2	1
Zamanında gönderilmiyor	M2, M3, M4	3
Bütçeler adil değil	M3	1
Bütçe kriterleri belli değil	M3	1
Bakım-onarımlar zamanında yapılmıyor	M2	1
İhtiyaç taleplerine zamanında cevap verilmiyor	M2	1
Eğitimin finansmanının merkezi bütçeden yapılması	M1	1
Kurumların merkeze çok bağlı kalması	M1	1
Okul-Aile Birliklerinin bağışlarının isteğe bağlı olması	M4	1

Tablo 11/a.'ya göre okul müdürleri okullarının finansman ihtiyaçlarının karşılanmasında karşılaştıkları sorunların sebeplerini; ödenekler çok yetersiz (n=2), ödenekler gerçeğe uygun hesaplanmıyor (n=1), ödenekler zamanında gönderilmiyor (n=3), bütçeler adil değil (n=1), bütçe kriterleri belli değil (n=1), bakım-onarımlar zamanında yapılmıyor (n=1), ihtiyaç taleplerine zamanında cevap verilmiyor (n=1), eğitimin finansmanının merkezi bütçeden yapılması (n=1), kurumların merkeze çok bağlı kalması (n=1) ve okul-aile birliği bağışlarının isteğe bağlı olması (n=1) olarak belirtmişlerdir.

k) ... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali sorunlarının çözüm önerileriyle ilgili bulgular:

Tablo 11/b. Okulunuzun Finansman İhtiyaçlarını Karşılama Karşılaştığınız Sorunlar Ve çözüm Önerileri Nelerdir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcı görüşü	Katılımcı	n
Öğrenci paralı okumalı	M1	1
Öğrenci burs ile desteklenmeli	M1	1
Vakıflar kanalı ile okullar desteklenmeli	M1	1
Bütçeler yeterli hale getirilmeli	M3	1
Bütçe kriterleri ilan edilmeli	M3	1
Okul-Aile Birliği mevzuatı değiştirilmeli	M3	1
Yılsonunda harcanmayan ödenekler okullara aktarılmalı	M5	1
Veli katkısı zorunlu hale getirilmeli	M3	1
İhtiyaçlar gerçeğe uygun hesaplanmalı	M2	1
Ödenekler zamanında gönderilmeli	M2, M4	2
Açık öğretim lisesinde olduğu gibi belirli bir ücret zorunlu olmalı	M4	1
Okul harcama yetkilisinin istediği ödenek tutarı dikkate alınmalı	M4	1

Tablo 11/b.'ye göre okul müdürleri okullarının finansman ihtiyaçlarının karşılanmasında karşılaştıkları sorunların çözüm önerilerini; öğrenci paralı okumalı (n=1), öğrenciler burs ile desteklenmeli (n=1), vakıflar kanalı ile okullar desteklenmeli (n=1), bütçeler yeterli hale getirilmeli (n=1), bütçe kriterleri ilan edilmeli (n=1), okul-aile birliği mevzuatı değiştirilmeli (n=1), yılsonunda harcanmayan ödenekler ihtiyacı olan okullara aktarılmalı (n=1), veli katkısı zorunlu hale getirilmeli (n=1), ihtiyaçlar gerçeğe uygun hesaplanmalı (n=1) ödenekler zamanında gönderilmeli (n=1) Açık öğretim lisesinde olduğu gibi öğrenci başına belirli bir ücret tespit edilmeli (n=1) ve okul harcama yetkilisinin istediği ödenek tutarı dikkate alınmalı (n=1) olarak belirtmişlerdir.

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bütçeleri ile ilgili sonuçlar:

1. Okul müdürleri genel bütçeden ayrılan ödeneklerin çok yetersiz oluşuyla ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

2. Okul müdürleri tahsis edilen ödeneklerin gerçeğe uygun hesaplanmadığıyla ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

3. Okul müdürleri mevcut ödeneklerin zamanında gönderilmediğiyle ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

4. Okul müdürleri ödenek tahsisinde adil davranılmadığıyla ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

5. Okul müdürleri ödenek yetersizliğinden bakım-onarımların zamanında yapılamadığı ile ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

6. Okul müdürleri Bakanlığın ihtiyaç taleplerine zamanında cevap vermediğiyle ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali kaynakları ile ilgili sonuçlar:

1. Okul müdürleri eğitimin finansmanının merkezi bütçeden yapılmasıyla ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

2. Okul müdürleri okulların merkezi yönetime çok bağımlı kalmasıyla ilgili sorunlar, yaşamaktadır.

3. Okul müdürleri Okul-Aile Birliği yönetmeliğinden kaynaklanan sorunlar, yaşamaktadır.

4. Okul müdürleri bağışların isteğe bağlı olmasıyla ilgili sorunlar yaşamaktadır.

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali sorunları ile ilgili sonuçlar:

1. Okul müdürleri Bakanlık ödeneklerinin yetersiz oluşuyla ilgili sorunlar yaşamaktadır.

2. Okul müdürleri Okul-Aile Birliği gelirlerinin yetersiz oluşuyla ilgili sorunlar yaşamaktadır.

3. Okul müdürleri Bakanlığın zaman zaman bağışlarla ilgili olumsuz açıklamalarından dolayı velilerin okullara destek konusunda isteksiz davrandıkları ve hatta çeşitli şikâyetlerle okul yönetimlerinin motivasyonunu olumsuz etkiledikleriyle ilgili sorunlar yaşamaktadır.

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali sorunlarının sebepleri ile ilgili sonuçlar:

1. Okul müdürleri öğrencilere ücretsiz kitap verilmesi, ücretsiz taşıma yapılması ve yemek verilmesinden dolayı kaynakların bu alanlara aktarılması sonucu okullara yeterli ödenek aktarılamamasından dolayı sorunlar yaşamaktadır.

2. Okul müdürleri okul bina ve derslik, spor salonları, yatılılık gibi yatırımların sürekli artışından dolayı okullara yeterli ödenek tahsis edilemediğinden dolayı sorunlar yaşamaktadır.

3. Okul müdürleri 2102 yılından itibaren yönetmelik değişikliğiyle Okul-Aile Birliklerinin etkinliğinin azaltılmasından dolayı mali sorunlar yaşamaktadır.

4. Okul müdürleri velilerin eğitim harcamalarının tamamının merkezi yönetim bütçesinden karşılanmasıyla ilgili yüksek beklentileri okullara mali desteği ciddi oranda azaltmalarıyla ilgili sorunlar yaşamaktadır.

Öneriler

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının mali sorunlarının çözüm önerileri ile ilgili sonuçlar

... ili merkez ilçede faaliyet gösteren mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları okul müdürlerinin sorunun çözümü ile ilgili önerileri aşağıda sıralanmıştır;

1. Veli katkı payı getirilmeli ve bu katkılar öğrencilere burs verilmek suretiyle karşılanmalıdır.

2. Merkezi yönetim bütçesinden yıllar itibariyle eğitim bütçesinin payı daha fazla arttırılmalıdır.

3. Bakanlık bütçesinin genel müdürlüklere dağıtılması sırasında adil davranılmalıdır.

4.Genel müdürlüğümüz tarafından okul bütçeleri ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak adil bir şekilde oluşturulmalıdır.

5. Okul-Aile Birliği gelirleri sağlam kaynaklara bağlanmalıdır.

6.Ödeneklerin kriterlere bağlanması (öğrenci sayısı, personel sayısı, derslik ve laboratuvar sayısı v.b.) ve bu kriterler önceden ilan edilmelidir.

7. Döner sermaye işletmesi olan okullara döner sermaye gelirlerinden daha fazla pay aktarılmalı ve maliyeye ödenen peşin gelir oranı azaltılmalıdır.

8. Ücretsiz taşıma, yemek, kitap dağıtımı gibi uygulamalar kaldırılarak okullara daha fazla ödenek tahsis edilmelidir.

9. Okullara merkezi bütçeden öğrenci ve personel başına bir ücret belirlenmeli ve bütçeleri ona göre oluşturulmalıdır.

10.Okullara veli başına katkı payı zorunlu hale getirilmelidir.

12.Okulların bütçeleri oluşturulurken adil davranılmalıdır. Okul türlerine göre farklı uygulamalar yapılmamalıdır.

13.Okullar tarafından yıl içinde harcanmayan ödenekler ihtiyacı olan okullara aktarılmalıdır.

14.Okullar belediyeler ve il özel idareleri tarafından desteklenmelidir.

15.Mevcut bütçe ödenekleri zamanında serbest bırakılmalıdır.

16.Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından bütçe kriterleri sağlıklı bir şekilde belirlenmeli, okullar bu kriterlere göre bütçelerini hazırlayıp sunmalı ve mümkün olduğunca ödenek tahsisinde okulların hazırladığı bütçe dikkate alınmalıdır.

17.Eğer merkezi bütçeden Bakanlığımıza ve Bakanlığımızdan da genel müdürlüğümüze ayrılan ödenekler yetersiz olarsa bu durumda okul-aile birlikleri güçlendirilmeli, gelir kaynakları sağlanmalıdır, uygulanabilir hale getirilmeli ve bunun için gerekli olan yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kaynaklar

Aslanargun, E. (2007). “Okul- Aile Birliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma”, Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, s:119–135,

Aydın, İ. P. (1997). Okul Aile Katılımı, *Yaşadıkça Eğitim*, 53, 4-7.

Borazan, G. (2010). *İlköğretim okulu müdürlerinin okullarına finansal kaynak bulmada karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerin okula etkilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Proje Çalışması, Trakya: Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çınkır, Ş. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin sorunları: Sorun kaynakları ve destek stratejileri. *İlköğretim Online*, 9(3), 1027-1036.

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Göksoy, S. (2014). Eğitim Sistemlerinde Kalite Standartları ve Kalite Standart Alanları. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum. Cilt: 3, Sayı: 7, Bahar 2014.

Kılıç, A. (2011). Sosyal Bilgiler Programındaki Değerlerin Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerde Yer Alma Düzeyleri. Değerler Eğitimi Sempozyumu, Eskişehir.

- Koç, H. (2007). Eğitim sisteminin finansmanı. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 39-50.
- MEB. (2009). *MEB 2010-2014 Stratejik Planı*, Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- MEB. (2012), Milli Eğitim Bakanlığı okul aile birliği yönetmeliği. *Resmi Gazete*, Sayı: 28199.
- MEB. (2016). *2016 Yılı bütçe sunuşu: TBMM genel kurulu*,
- MEB. (2016). MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim 2015-2016.
- MEB XV. Milli Eğitim Şurası, 1996, S. 401.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Eylem Planı (2013-2017).
- Nural, E. (2013). Okul Aile Birliklerinin İşleyişi, Sorunlarına İlişkin Yöneticilerin, Okul Aile Birliği Üyelerinin Görüşleri. *KTÜ Eğitim Fakültesi Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4
- Tural, N. (2002). *Eğitim finansmanı*, Ankara: Anı Yayıncılık.